

ਵਰਧਮਾਨ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਿਆ ਰੂਪੀ ਧਰਮ ਦਾ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਮੁਨੀ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਨੇ ਚਤੁਰਯਾਮ (ਚਾਰ ਮਹਾਵਰਤ) ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।23।

ਹੇ ਮੇਧਾਵੀ (ਬੁੱਧੀਮਾਨ) ਇਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਦੋਹੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਭੇਦ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਇਕ ਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਭੇਦ ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ? 24।

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗੌਤਮ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਇੰਜ ਆਖਿਆ, ਜੀਵ ਆਦਿ ਤੱਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਸੱਚੇ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।25।

ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਦੇ ਮੁਨੀ ਰਿਜੂ ਜੜ (ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ) ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਖਿਰੀ ਤੀਰਥੰਕਰ ਦੇ ਮੁਨੀ ਬਕਰ ਜੜ (ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਕੇ ਤਰਕ, ਵਿਤਰਕ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਵਿਚਲੇ (23 ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨੀ ਰਿਜੁਪ੍ਰਾਗ (ਸਰਲ ਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਭੇਦ ਹਨ।26।

ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੁਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਪ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਆਖਿਰੀ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਪ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਲਪ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸਰਲ ਹੈ।27।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ, ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ?।28।

ਇਹ ਅਚੇਲਕ (ਵਸਤਰ ਰਹਿਤ) ਧਰਮ ਵਰਧਮਾਨ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਮੁਨੀ ਖਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਸਚੇਲਕ (ਵਸਤਰ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ) ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।29।

ਇਕ ਹੀ ਕੰਮ (ਧਰਮ) ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭੇਦ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ? ਹੇ ਮੇਧਾਵੀ (ਬੁੱਧੀਮਾਨ) ਲਿੰਗ (ਚਿੰਨ੍ਹ) ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।30।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੋਲਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ, "ਵਿਗਿਆਨ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ) ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਧਰਮ ਪਾਲਣ ਦੇ ਉਪਰਕਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ"।31।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : "ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਹੈ।" ਸੰਜਮ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਅਤੇ "ਮੈਂ ਸਾਧੂ ਹਾਂ" ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਿੰਗ (ਚਿੰਨ੍ਹ) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ"।32।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਮੋਕਸ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਗਿਆਨ, ਦਰਸ਼ਨ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਅਤੇ ਚਾਰਿੱਤਰ ਹੀ ਹੈ।33।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ?।34।

ਗੌਤਮ ! ਤੁਸੀਂ ਅਨੇਕਾਂ (ਹਜ਼ਾਰਾਂ) ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਿੱਤਿਆ।35।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : "ਇਕ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਣ ਤੇ ਦਸ ਜਿੱਤ ਲਏ, ਦਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ।36।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਮਣ : ਗੌਤਮ ! ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ।37।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ਹੇ ਮੁਨੀ ! ਨਾ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਕਸ਼ਾਏ ਅਤੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੈਂ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ।38।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੋਸ਼ਟ ਹੈ ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ?।39।

"ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਮੋਹ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁਨੀ ! ਤੁਸੀਂ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਰਹਿਤ ਹਲਕੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋ ?"40।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : "ਹੇ ਮੁਨੀ ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੱਟ ਕੇ, ਉਪਾ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਹੋ ਕੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ"।41।

ਗੌਤਮ ! ਉਹ ਬੰਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? ਕੇਸ਼ੀਕੁਮਾਰ ਨੇ ਗੌਤਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਕੇਸ਼ੀਕੁਮਾਰ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਖਿਆ

।42।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ ! ਤੇਜ਼ ਰਾਗ ਦਵੇਸ਼ ਆਦਿ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਲਗਾਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭਿਅੰਕਰ ਬੰਧਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਧਰਮ-ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ।''43।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।44।

ਹੇ ਗੌਤਮ : ਤੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਗੀ ਹੋਈ ਬੇਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗੇ ਫਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਟਿਆ ?।45।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ''ਉਸ ਬੇਲ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਫਲ ਖਾਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।''46।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ - ਉਹ ਬੇਲ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ।47।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ - ''ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ (ਇੱਛਾ) ਰੂਪੀ ਬੇਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੜੀ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਮੈਂ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ।48।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।49।

ਘੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਅੱਗਾਂ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ
ਰਾਖ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ
ਅਰਥਾਤ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੁਝਾ ਲਿਆ ?।50।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ ! "ਮਹਾਮੇਘ (ਅਰਥਾਤ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬੱਦਲ)
ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਦੇ ਤੇ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗਾਂ ਨੂੰ
ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਠੰਡੀ ਅੱਗ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਲਾਉਂਦੀ ਹੈ"।51।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਹਨ ? ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ
ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕਿਹਾ।52।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : 'ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਕਸ਼ਾਏ, (ਕਰੋਧ, ਮਾਨ, ਮਾਇਆ,
ਲੋਭ) ਅੱਗਾਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਤ (ਗਿਆਨ) ਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਤਪ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ
(ਗਿਆਨ) ਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਤਪ ਰੂਪੀ ਝਰਨੇ ਦੀ ਧਾਰ ਨਾਲ ਬੁਝਾਈ ਹੋਈ
ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋਈ ਅੱਗ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਾੜ ਸਕਦੀ'।53।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ
ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ
ਵੀ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।54।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ - ਇਹ ਹਿੰਮਤੀ, ਖਤਰਨਾਕ, ਦੁਸ਼ਟ ਘੋੜਾ ਭੱਜ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੌਤਮ ! ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤ ਰਸਤੇ
ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ?।55।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ - ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸ਼ਰਤ (ਗਿਆਨ) ਰੂਪੀ
ਲਗਾਮ ਨਾਲ ਵਸ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਘੋੜਾ
ਗਲਤ ਰਸਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਠੀਕ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲਦਾ

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਘੋੜਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੋਤਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੋਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ।57।

ਗਣਧਰ ਗੋਤਮ - ਮਨ ਹੀ ਹਿੰਮਤੀ, ਖਤਰਨਾਕ, ਦੁਸ਼ਟ ਘੋੜਾ ਹੈ। ਜੇ ਚਹੁੰ ਪਾਸੇ ਭੱਜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਥਕ (ਉੱਤਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘੋੜਾ) ਹੋ ਗਿਆ।58।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ - ਹੇ ਗੋਤਮ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਗੋਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।59।

ਗੋਤਮ ! ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੁਮਾਰਗ (ਗਲਤ ਰਸਤੇ) ਬਹੁਤ ਹਨ। ਜਿਸ ਤੇ ਲੋਕ ਭਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭਟਕਦੇ।60।

ਗਣਧਰ ਗੋਤਮ : ਜੇ ਚੰਗੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਰਾਹ (ਉਨਮਾਰਗ) ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਮੁਨੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਭਟਕਦਾ।61।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਮਾਰਗ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੋਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੋਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ।62।

ਗਣਧਰ ਗੋਤਮ : ਮਿਥਿਆ (ਬੁਠੇ) ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪਾਖੰਡੀ ਗਲਤ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸੱਚਾ ਮਾਰਗ ਜਿਨ (ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ) ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੀ ਉੱਤਮ ਮਾਰਗ ਹੈ।63।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੋਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ

ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ?।64।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਮੁਨੀ ! ਮਹਾਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਨ (ਪਨਾਹ) ਗਤੀ (ਜੂਨ) ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ (ਇੱਜ਼ਤ) ਅਤੇ ਦੀਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ?।65।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : "ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਹਾਦੀਪ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਦੀਪ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮਹਾਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾ ਦਾ ਕੁਝ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"66।

ਉਹ ਮਹਾਦੀਪ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਕਿਹਾ।67।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ਬੀਮਾਰੀ, ਬੁਢਾਪਾ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਹਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਧਰਮ ਹੀ ਦੀਪ ਹੈ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ (ਇੱਜ਼ਤ) ਹੈ ਗਤੀ (ਚਾਲ) ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਸ਼ਰਨ (ਪਨਾਹਗਾਹ) ਹੈ।68।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੋਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।69।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਮਹਾਨ ਵਹਾ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਪਾਸੇ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਚਾਲ (ਲਹਿਰਾਂ) ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਕਿਸ਼ਤੀ ਡਗਮਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਾਰ ਉਤਰੋਗੇ।70।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ - ਜੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਸੁਰਾਖ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੇ ਸੁਰਾਖ ਰਹਿਤ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸ਼ਤੀ ਪਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।71।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਉਹ ਕਿਸਤੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ।72।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ - ਸਰੀਰ ਕਿਸਤੀ ਹੈ, ਜੀਵ (ਆਤਮਾ) ਮਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਹੀ ਤੈਰ ਕੇ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।73।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਰਥ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।74।

ਭਿਅੰਕਰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ (ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ) ਕੌਣ ਚਾਨਣ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼) ਕਰੇਗਾ ?।75।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਰਮਲ (ਪਵਿੱਤਰ) ਸੂਰਜ ਉੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।76।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਉਹ ਸੂਰਜ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ।77।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ (ਜਨਮ ਮਰਨ) ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਸਰਵਗ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਿਨ (ਆਤਮ ਜੇਤੂ) ਸੂਰਜ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।78।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।79।

ਮੁਨੀ ! ਸ਼ਰੀਰਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਸ਼ੇਮ (ਦੁੱਖ ਰਹਿਤ) ਸ਼ਿਵ (ਕਲਿਆਨਕਾਰੀ) ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਰਹਿਤ ਕਿਹੜਾ ਥਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ?।80।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ : ਲੋਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਥਾਂ ਸਿਧਸ਼ਿਲਾ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਮੌਤ ਨਹੀਂ, ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀੜਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ।81।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਉਹ ਥਾਂ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? ਕੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ।82।

ਗਣਧਰ ਗੌਤਮ - ਜਿਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਰਵਾਨ (ਸਿੱਧ ਪਦਵੀ) ਹੈ। ਰੁਕਾਵਟ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਭਾਗ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਕਸ਼ੇਮ (ਪੀੜਾ ਰਹਿਤ), ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਰਹਿਤ ਹੈ।83।

ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਨੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਦੁੱਖ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਥਾਂ ਲੋਕ ਦੇ ਅਖਿਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ।84।

ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ : ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਸਰੇਸਟ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੇ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੌਤਮ ! ਆਗਮ ਸਮੁੰਦਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।85।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋਣ ਤੇ ਘੋਰ ਪਰਾਕਰਮੀ ਕੇਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮਹਾਨ ਯਸ਼ ਵਾਲੇ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।86।

ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਆਖਿਰੀ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਖਕਾਰੀ ਪੰਜ ਮਹਾਵਰਤ ਰੂਪੀ ਧਰਮ ਤੇ ਸਚੇ ਮਨ ਨਾਲ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। 87।

ਉਸ ਤਿੰਦੁਕ ਬਾਗ ਵਿਚ ਕੇਸ਼ੀ ਤੇ ਗੌਤਮ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਤ, ਸ਼ੀਲ, ਗਿਆਨ ਤੇ ਚਾਰਿੱਤਰ ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਇਆ। 88।

ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਲੱਗੀ ਉਸ ਸਭਾ ਨੇ ਕੇਸ਼ੀ ਤੇ ਗੌਤਮ ਦੀ ਸਤੁਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ। 89।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

ਗਾਥਾ 2 :

ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੰਵਾਰਾ ਹੈ।

ਕੁਮਾਰਯਚਾਸਾਕਪਰਿਣੀਤਯਾ ਖ਼ਮਯਯਚ।

(ਬ੍ਰਿਹਦਵਿਰਤੀ) ਸ਼ਾਂਤਾ ਆਚਾਰਿਆ

ਗਾਥਾ 12

ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਸਿਸ਼ ਚਾਰ ਵਰਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਰਿਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਨੂੰ ਪੰਜਵਾਂ ਵਰਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਬੁੱਧ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚਤੁਰਯਾਮ ਦੇ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਗਾਥਾ 13

ਅਚੇਲ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਹਨ :

(1) ਬਿਲਕੁਲ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ (2) ਥੋੜ੍ਹੇ ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ

ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਘਾਹ ਪੰਜ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ :

- (1) ਸ਼ਾਲੀ - ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਪਰਾਲੀ
- (2) ਬ੍ਰੀਹੀਕ - ਸੱਠੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਪਰਾਲੀ
- (3) ਕੋਦਰਵ - ਕੋਦੋਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪਰਾਲੀ
- (4) ਗਲਕ - ਕੰਗਨੀ ਦੀ ਪਰਾਲੀ
- (5) ਅਰਣੀਆਂ - ਕਾਲੀ ਜ਼ੀਰੀ ਦੀ ਪਰਾਲੀ

(ਪ੍ਰਬਚਨ ਸਾਰ ਗਾਥਾ 875) ਸ੍ਰੀ ਉਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਵਿਚ

ਪੰਜਵੇਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੁਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵਚਨ ਮਾਤਾ ਅਧਿਐਨ

'ਸਮਿਤੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚੰਗਿਆਈ ਵਿਚ ਲੱਗਣਾ, ਗੁਪਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਅਸੁਭ ਕਰਮ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ।

ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਗਲਤ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਠੀਕ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲੇ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜ ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਗੁਪਤੀ' ਰੂਪੀ ਅੱਠ ਮਾਂਵਾ ਸਾਧੂ ਰੂਪੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰਾਹ ਵਿਚ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਅੱਠ ਮਾਂਵਾ ਪੰਜ ਮਹਾਂਵਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੌਵੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ

ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤੀ ਰੂਪ ਅੱਠ ਪ੍ਰਵਚਨ ਮਾਂਵਾਂ ਹਨ। ਸਮਿਤੀਆਂ ਪੰਜ ਹਨ। ਗੁਪਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਹਨ। 11।

ਈਰੀਆ ਸਮਿਤੀ (ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ) ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਿਤੀ (ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ) ਏਸ਼ਨਾ ਸਮਿਤੀ (ਨਿਰਦੋਸ਼ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ) ਅਦਾਨ ਸਮਿਤੀ (ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਭਾਂਡੇ ਆਦਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ) ਮਨ ਗੁਪਤੀ (ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ) ਬਚਨ ਗੁਪਤੀ (ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣਾ) ਕਾਇਆ ਗੁਪਤੀ (ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ) ਆਦਿ ਕੁੱਲ ਅੱਠ ਪ੍ਰਵਚਨ ਮਾਂਵਾਂ ਹਨ। 12।

ਇਹ ਅੱਠ ਸਮਿਤੀਆਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਆਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨੋਂਦਰ ਭਗਵਾਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ 12 ਅੰਗਾਂ (ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ) ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। 13।

ਈਰੀਆ ਸਮਿਤੀ : ਵਰਤਾਂ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਜਮੀ, ਸਾਧਕ, ਆਲੰਬਨ (ਸਹਾਰਾ) ਕਾਲ, ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ (ਵਿਵੇਕ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁੱਧ ਈਰੀਆ ਸਮਿਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਚਰਨ (ਘੁੰਮੇ) ਕਰੇ। 14।

ਈਰੀਆ ਸਮਿਤੀ ਦਾ ਆਲੰਬਨ (ਸਹਾਰਾ) ਗਿਆਨ, ਦਰਸ਼ਨ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਅਤੇ ਚਾਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਕਾਲ (ਸਮਾਂ) ਦਿਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਗ ਤਿਆਗ ਹੈ। 15।

ਦਰੱਵ, ਖੇਤਰ, ਕਾਲ ਅਤੇ ਭਾਵ ਦੇ ਅਰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਯਤਨਾਂ

(ਵਿਵੇਕ) ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ। ਸੁਣੋ।6।

ਦਰੱਵ ਨਾਲ - ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਚੱਲੋ।

ਖੇਤਰ ਨਾਲ - ਚਾਰ ਹੱਥ ਭੂਮੀ ਵੇਖ ਕੇ ਚੱਲੋ।

ਕਾਲ ਨਾਲ - ਜਦ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ ਤਦ ਤੱਕ ਵੇਖੋ।

ਭਾਵ ਨਾਲ - ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚੱਲੋ।7।

ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ (ਪੜ੍ਹਾਈ) ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੁਰ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਈਰੀਆ ਸਮਿਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ।8।

ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਿਤੀ : ਕਰੋਧ, ਮਾਨ, ਮਾਇਆ, ਲੋਭ, ਗੁੱਸਾ, ਡਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਕੱਥਾ (ਝੂਠੀਆਂ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ) ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵੇਕ ਰੱਖੋ।9।

ਬੁੱਧੀਮਾਨ (ਵਰਤਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੇ
।10।

ਏਸ਼ਨਾ ਸਮਿਤੀ : ਗਵੇਸ਼ਨਾ (ਭੋਜਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਣ) ਗ੍ਰਹਿ ਏਸ਼ਨਾ (ਵਿਚਾਰ ਪੂਰਵਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਪਰਿਭੋਗੇਸ਼ਨਾ (ਜਦ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੇਖੇ ਬਗੈਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ) ਉਪਧਿ (ਭਾਂਡੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ) ਦੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰੋ।11।

ਸੰਜਮ ਸ਼ੀਲ ਮੁਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸ਼ਨਾ (ਭੋਜਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ) ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰੇ। ਦੂਸਰੀ ਏਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰੇ। ਤੀਸਰੀ ਏਸ਼ਨਾ ਵਿਚ

ਆਸਣ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਕਰੋ।12।

ਆਦਾਨ ਨਿਕਸ਼ੇਪ ਸਮਿਤੀ : ਮੁਨੀ ਔਗ ਉਪਧਿ (ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਅਤੇ ਔਪਗ੍ਰਹਿਕ ਉਪਧਿ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲੈਣ ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਢੰਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।13।

ਵਿਵੇਕ ਪੂਰਵਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੰਜਮੀ ਦੋਹੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਰਜੋਹਰਨ (ਉੱਘਾ) ਔਖੇ ਨਾਲ ਝਾੜ ਕੇ ਲਵੇ ਅਤੇ ਰੱਖੇ।14।

ਪਰਿਸ਼ਠਾਪਨਾ ਸਮਿਤੀ : ਮਲ, ਟੱਟੀ, ਮੂਤ, ਬਲਗਮ, ਨੱਕ ਦੀ ਮੈਲ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੈਲ, ਭੋਜਨ, ਉਪਧਿ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁੱਟਣ ਯੋਗ ਵਸਤੂ ਵਿਵੇਕ (ਸਾਵਧਾਨੀ) ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਜਾਂ ਸੁੰਨੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸੁੱਟੇ।15।

- (1) ਅਨਾਪਾਤ ਅਸੰਲੋਕ - ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੋਰੋਂ ਵੀ ਨਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ।
- (2) ਅਨਾਪਾਤ ਸੰਲੋਕ - ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਲੋਕ ਦੂਰ ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਣ।
- (3) ਆਪਾਤ ਅਸੰਲੋਕ - ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਦਿਖਦੇ ਹੋਣ।
- (4) ਆਪਾਤ ਸੰਲੋਕ - ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਖਦੇ ਵੀ ਹੋਣ ਇਹ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਬੰਢਿਲ ਭੂਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।16।

ਜੇ ਭੂਮੀ ਅਨਾਪਾਤ ਅਸੰਲੋਕ (ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਨਾ

ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ) ਜੀਵਘਾਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ, ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ, ਘਾਹ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨਾ ਢੱਕੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵ ਰਹਿਤ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਲ ਮੂਤਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੋ।17।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੈਲੀ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਨਿਰਜੀਵ ਹੋਵੇ, ਖੱਡਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ, ਹਿੱਲਣ ਚੱਲਣ ਵਾਲ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਬੀਜਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮੱਲ ਮੂਤਰ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।18।

ਇਹ ਪੰਜ ਸਮਿਤੀਆਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਆਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਗੁਪਤੀਆਂ ਆਖਾਂਗਾ।19।

ਮਨ ਗੁਪਤੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ : (1) ਸੱਚ (2) ਝੂਠ (3) ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ (4) ਨਾ ਸੱਚ ਨਾ ਹੀ ਝੂਠ।20।

ਵਿਵੇਕ ਵਾਲਾ ਮੁਨੀ ਸਾਰੰਬ (ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਸਾਰੰਬ ਹੈ) ਸਮਾਰੰਬ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਮਾਰ ਕੁੱਟਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ ਸਮਾਰੰਬ ਹੈ)। ਅਤੇ ਆਰੰਭ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦੇਣਾ) ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਮਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰੋ।21।

ਬਚਨ ਗੁਪਤੀ : ਬਚਨ ਗੁਪਤੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ :

(1) ਸੱਚ (2) ਝੂਠ (3) ਸੱਚ ਝੂਠ (4) ਨਾ ਸੱਚ ਤੇ ਨਾ ਝੂਠ।22।

ਸੰਜਮੀ ਮੁਨੀ ਸਾਰੰਬ, ਸਮਾਰੰਬ ਅਤੇ ਆਰੰਭ ਨੂੰ ਬਚਨ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਗ ਦੇਵੇ।23।

ਕਾਇਆ ਗੁਪਤੀ : ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਬੈਠਣ, ਸੌਣ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੰਘਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਆਮ ਚੱਲਣ ਫਿਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਇੰਦਰੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇ

ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।24।

ਸੰਜਮੀ ਮੁਨੀ ਸਾਰੰਬ, ਸਮਾਰੰਬ ਅਤੇ ਆਰੰਬ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਸਰੀਰ
(ਕਾਇਆ) ਨੂੰ ਹਟਾਵੇ।25।

ਇਹ ਪੰਜ ਸਮਿਤੀਆਂ ਚਾਰਿੱਤਰ ਦੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨ
ਗੁਪਤੀਆਂ ਸਾਰੇ ਬੁਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਨ।26।

ਜੇ ਮੁਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਮਾਂਵਾਂ ਦਾ ਸੱਚੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਪਾਲਣ
ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਡਤ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ।27।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

ਗਾਥਾ 25

ਲੱਤ, ਮੁੱਕੇ ਆਦਿ ਮਾਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ਸਾਰੰਬ ਹੈ।
ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਲਈ ਲੱਤ ਮੁੱਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ
ਸਮਾਰੰਬ ਹੈ।

ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਆਰੰਬ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਯੱਗੀਆ ਅਧਿਐਨ

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹਿੰਸਕ ਯੱਗਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਯੱਗ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਸੱਚੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਯੱਗ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਵਰੂਪ (ਅਰਥ) ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ।

ਵਾਰਾਣਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਤੇ ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਨਾਮਕ ਦੋ ਕਸ਼ਯਪ ਗੋਤਰੀ ਕ੍ਰਿਆਕਾਂਡੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਸੱਪ ਨੂੰ ਡੱਢੂ ਖਾਂਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨਿਊਲਾ ਆਇਆ ਉਹ ਵੀ ਸੱਪ ਨੂੰ ਖਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਨੀ ਜੈ ਘੋਸ਼, ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਯੱਗ ਮੰਡਪ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਲਈ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਯੱਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਮੁਨੀ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਭੋਜਨ ਮੰਗਿਆ। ਪਰ ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੇ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਯੱਗ ਤੇ ਸੱਚੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਭੇਦ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ

ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਿਰਿਆ ਕਾਂਡ ਲਈ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ। ਜੈਨ ਧਰਮ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਛੂਆ ਛੂਤ, ਵਰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵੈਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਰਮ (ਕੰਮ) ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਨਮ।

ਪੱਚੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਨ ਯਸ਼ ਵਾਲਾ, ਜੈ ਘੋਸ਼ ਨਾਮਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਜਮਦੂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੱਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। 11।

ਉਹ ਇੰਦਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਨੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਫਿਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਰਾਣਸੀ ਨਾਉਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜਾ। 2।

ਉਹ ਮੁਨੀ ਵਾਰਾਣਸੀ ਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਮਨੋਰਮ ਨਾਉਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਸ਼ਕ (ਅਜੀਵ) ਨਿਰਦੋਸ਼ ਆਸਨ ਅਤੇ ਵਿਛੋਣੇ ਤੇ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। 3।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ, ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਨਾਉਂ ਦਾ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਯੱਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 4।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅਨਗਾਰ (ਮੁਨੀ) ਇਕ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਤਪ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਵਰਤ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉਹ ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਯੱਗ ਵਿਚ ਭਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ। 5।

ਜਦੋਂ ਜੈ ਘੋਸ਼ ਮੁਨੀ ਉਸ ਯੱਗ ਵਿਚ ਭਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਯੱਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਜੈ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਇਆ ਆਖਿਆ, "ਹੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ! ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਭਿਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾ ਕੇ ਮੰਗ।" 6।

"ਹੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ! ਜੋ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ। ਜੋ ਯੱਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ। ਜੋ ਜੋਤਿਸ਼ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ। ਜੋ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਆਤਮਾ